

СЕКЦІЯ 4

ДЕМОГРАФІЧНІ ТА МІГРАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

ОЦІНКА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ТА ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Боднар О.А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет

Міжнародним співтовариством якість життя визнано однією з головних характеристик рівня суспільного розвитку країн. Поступово відходять у минуле орієнтири переважно на економічні результати та впровадження досягнень науково-технічного прогресу без урахування пріоритетності розвитку людського чинника.

Питанню якості життя приділялося дуже багато уваги з боку науковців, організацій, держав, проте воно залишається актуальним та продовжує вивчатись і донині. Вважаємо за необхідне дослідити підходи оцінки якості життя, зокрема для практики планування регіонального розвитку.

Наразі державними та приватними установами розроблено більше 150 композиційних індикаторів добробуту для оцінки ефективності діяльності урядів різних країн в економічній, соціальній та екологічній сфері на міжнародному рівні. Існує більше сотні ініціатив щодо використання показників якості життя у процесі прийняття рішень на національному й місцевому рівні. Серед міжнародних систем оцінювання якості життя найвідомішими є: Загально-методологічна концепція стандартів і якості життя; Індекс якості життя EIU; Методологія ЄС; Індекс якості життя

International Living; Європейський моніторинг якості життя; Better Life Initiative [1, с. 12].

Низка методик передбачає можливість вимірювання якості життя на регіональному рівні. Водночас напрями, за якими здійснюється аналіз, більшою чи меншою мірою універсалізовані й наближені до міжнародних систем оцінок. Це дозволяє залучати до оцінки міжнародний контекст і хоча б частково здійснювати міжкраїнові порівняння.

Крім методик, які оцінюють якість життя безпосередньо через систему розроблених індикаторів, слід відзначити ще кілька індексів, що спрямовані на вивчення окремих сторін життя людини і суспільства: Індекс людського розвитку ПРООН (ІЛР); Індекс добробуту (Prosperity Index); Індекс/рейтинг міст з найвищою якістю життя; Індекс якості життя Gallup; Індекс людського розвитку за методикою Моніторингу регіонального людського розвитку [1, с. 20].

На поточний момент в світі не існує єдиного підходу до оцінки якості життя населення, в тому числі і в Україні. Існує цілий ряд загальнодержавних показників для вираження атрибутів розвитку, включаючи валовий внутрішній продукт (ВВП), показники зростання доходу та Індекс людського розвитку (ІЛР). Оскільки ці показники відносяться до загальнонаціональної статистики, вони є обмеженими в їх корисності для опису добробуту та якості життя в регіональному масштабі.

Існує дискусія щодо вимірювання добробуту в галузі регіональної економіки. В доповіді Fitoussi в Clerc (2011), економісти та соціологи в Комісії з вимірювання економічної ефективності та соціального прогресу (СМЕРСП) виділяють оцінку поточного добробуту та оцінку стійкості. Нинішній добробут стосується як економічних ресурсів, таких як дохід, так і неекономічних аспектів життя людей (що вони роблять і що вони можуть робити, як вони себе почувають, і природне середовище, в якому вони живуть) [2, с. 29]. В цьому звіті рекомендується, щоб якість життя включала в себе

повний спектр факторів, які роблять життя гідним, у тому числі ті, які не реалізуються на ринках та не вираховуються за допомогою грошових заходів, а обстеження для оцінки його має включати питання, щоб зафіксувати життя людей.

Як відповідь на даний звіт, Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України та Державна служба статистики України в 2012 році розробили Методику Моніторингу регіонального людського розвитку України, яка впроваджена в практику роботи органів державної статистики. Методика спирається на ідеї та принципи, сформульовані ПРООН, складається з шести блоків та загалом містить 33 показники. Попри суттєві новації система вимірювання регіонального людського розвитку залишається не повністю придатною для комплексного оцінювання якості життя в Україні та окремих регіонів зокрема.

Розрахунок комплексних показників людського розвитку за регіонами повинен дозволити визначити проблеми та пріоритетні напрямки розвитку для кожного регіону [3]. Незважаючи на всі позитивні моменти української методики, вона, є достатньо «перевантаженою» великою кількістю показників, які необхідно обчислити для отримання інтегрального показника. Важливим є використання соціологічних обстежень, які саме і відбивають характеристики якості життя. Ми наголошуємо, що при формуванні та реалізації стратегій сталого розвитку регіонів не можна орієнтуватися лише на досягнення стабільного економічного зростання. Така мета є відображенням рівня життя населення, що може бути виміряна за допомогою системи статистичних показників. Якість життя населення є більш комплексною категорією, яка має ряд визначальних характеристик, що важко піддаються економічній квантифікації.

Отже, вимірювання якості життя та добробуту населення на регіональному рівні потребує більш широкого набору інструментів з визначення особистісного ставлення людей до місця проживання. Визначення

в якості найбільшої стратегічної мети підвищення рівня і якості життя населення потребує уточнення та наукового обґрунтування.

Список використаних джерел

1. Вимірювання якості життя в Україні / Е.М. Лібанова, О.М.Гладун, Л.С. Лісогор та ін. // Аналітична доповідь. - К.: 2013. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://www.idss.org.ua/monografii/UNDP_QoL_2013_ukr.pdf.
2. Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика : монографія / МОНМС України. ОНЕУ. – Одеса, 2012. – 316 с.
3. Дружиніна В. В. Результативність оцінки добробуту населення на місцевому рівні / В. В. Дружиніна // Ефективна економіка. - № 5. - 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4946>.

МІГРАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

Гіваргізова А. С. : здобувач вищої освіти, групи Б-2/1

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальність дослідження наукової теми полягає в тому, що Україна, як країна, не визначилася з зовнішньополітичним курсом в питаннях міграції. Не розроблено чіткого механізму депортації, та чіткого прикордонно – митного законодавства. Повністю не вирішується питання депортації, та видачі документів, які надають право на проживання та працю іноземним громадянам на території України.